

Mindenhez közel

1.

„Korán kelő ember” — mondhatták volna Kettesiről ismerősei, hiszen már öt óraker az utcán császákalt, hattól pedig a Rozmaring presszóban üldögélt, ő hörpintette fel az első kávét, amelyik kicsöpögött a gépből (a pincérlányok pálinkát ittak a munkanap kezdetén).

Igen ám, de az ismerősök nem tudhatták, hogy Kettesi korai felkelése más, mint a vekkert használó gyárimunkásé, vagy a gerlebügásra ébredő parasztemberé: ő nem hosszú, egészséges álom után kezd meg a napot, nem ismeri a fokozatos ébredés örömét, hanem rémálmok közepéből ugrik az ébrenlétbe, idegesen, tettekrekeszen, kellemetlen gondolatoktól úzva (amelyek között előkelő helyet foglalnak el az emlékek, a számtalan vesztett csata, amelyet Kettesi vívott az elmúlt harmincöt év során). Nem csoda tehát, ha ki pattan az ágyból, illetve megmosakszik, s máris leereszkedik az utcára, hogy a siető, céltudatos emberek látványa és a kukáskocsi dübörgése kiverje fejéből a gonosz gondolatokat. S néha a folyó felé veszi az útját, mert a folyó fensége meggyőzi arról, hogy gondoljai kicsinyesek, léte elenyésző jelentőségű, útja bizonytalan, mint azoké a korhadt fadaraboké, amelyeket a víz sodor egyik hídtól a másikig.

...Hajnali törzshelye volt a Rozmaring presszó. A közönséget a legkülönfélébb figurák alkották: voltak ott gyűrött arcú linkek, akik sörökkel öblítették le az éjszaka folyamán elkövetett disznóságaikat; reszkető kezű alkoholizáltak, akik képtelenek megborotválkozni, míg le nem hajtották a deci töménytet; vidám kurvák, akik mindig hajnalban a legnyugodtabbak, hiszen vége a „műszaknak”; magános öregemberek, akiket halott feleségük zavart fel a korai órákban; aljas nepperek, akik alig várják, hogy újra elkezdhessék az üzletelést, a gyűrűk csillogva táncolnak kövér ujjakon; s közöttük üldögél Kettesi, aki nem nepper, nem kurva, de még csak nem is taxis, hanem: ÍRÓ, az a sikertelen fajta, aki egyetlen olvasó imáiban sem szerepel, könyvei kinyomtatását egyik évről a másikra halasztják a kiadók, hiszen van jobb, érdekesebb, keresettebb... Talán csak a reakciós lapok szerkesztői kedvelik Kettesit, mert az ő tárcáival ki lehet tölteni az újság üresen maradó hasábjait.

2.

Egy nyári reggelen Kettesit szokott állapotban találta a felkelő nap: komoran ült a Rozmaringban, előtte kávé és fél rum, kezében lassan fogyó cigaretta, térdén újság, erőlködve olvassa a nagyvilág híreit. Körülötte a zsbongó presszó-közönség, amely nem vesz tudomást róla, mint ahogy Kettesi sem érdekli, irántuk. A kávéfőzőnő lendületesen rángatja a gép karját, a füst a pálinkák illa-

tával ölelkezik, a függőnyt megmeglíbbenti az utcáról érkező kíváncsi huzat.

Kettesi lapozott az újságban, a hirdetések kezdte olvasgatni. (Mégiscsak megnyugtatóbb dolog eladó kutyakölykökről értesülni, mint a politika eseményein rémüldözni.)

Hirtelen felcsillant a szeme. Közelebb hajolt az újsághoz, még egyszer elolvasta a hirdetést. „Ház, kert eladó. Mindenhez közel!” S utána a cím: B. község, Kossuth utca 4.

— Ez igen — suttogta Kettesi. — Mindenhez közel... Ez kellene nekem...

Hiszen ő, ezt jól tudta, mindentől távol van ezen a nyári reggelen, mindentől távol...

Távol a sikertől. Igaz, sűrűn jelennek meg a tárcáskái, de hol maradnak a terjedelmes regények, a dús, kidolgozott elbeszélések, amelyekben az Élet sesteteg maga veszedelmes érdekességével; hol maradnak az olvasók rajongó levelei, a pályatársak kézszorítása, a kiadók könyörgése, a díjak sora... Hol késik az a csodálatos reggel, amikor Kettesi, a nagy író, felébred hirhedett ágyában, becsöngeti a villa másik végében tevékenykedő házvezetőnőt, tojást és sonkát rendel reggelire melléje rengeteg török kávét; utána frissítő fürdőt vesz, felölti „dolgozóköpenyét”, hatalmas szivarra gyújt, majd letelepszik a faragott íróasztal mellé, amelyen a trilogia utolsó oldalai könyörögnek a folytatásért...

A pénztől is távol van Kettesi. Kevéske bankbetétjét nagyapjától örökölte; írói jövedelme éppen csak arra elég, hogy megéljen belőle. Pedig milyen jó lenne, ha mindennap pénzt hozna a postás, ismétlenül megjelent regények honoráriumát vagy a világ túlsó végén előadott színdarabok tiszteletdíját, amelyet a Szerzői Jogvédő kémei hajtottak fel Kettesi számára; ösztönpénzeket, amelyeket a legöregebb magyar írók szavaztak meg K. támogatására; a képeslapok utalványait, melyeket annak fejében küldtek, hogy Kettesi fotós nyilatkozatot adott nekik önmagáról; olvasók adományait, akik azt hiszik, hogy Kettesi nyomorog, mint a múlt századi költők, sőt talán tudóbeteg is, mint Reviczky Gy...

Távol van Kettesi az egészségtől is. Rozzant idegrendszere már több alkalommal tette az orvosok prédájává. Esténként szívnyomás közepette alszik el, reggelente gyomorfájdalomra ébred.

Távol van Kettesi a feleségétől is. Edit asszony hamar megelégedte az unalmas életet, amelyet Kettesi oldalán élt, hiszen K. riadt volt és gátlásos, nem szerette a társaságot, utálta a színházat, nem tartott vidám barátokat, akikkel meg lehetett volna őt csalni, korán feküdt, korán ébredt, keveset evett, és soha nem dicsérte meg a felesége főztjét, sőt még egy rendes frászt sem tudott adni, amely nélkül pedig nem férfi a férfi... Edit elhagyta Kettesit, és egy belvárosi link élettársa lett...

Távol van Kettesi a szüleitől is. Még él a két öreg, csendes falu-

si házban, egymást kerülgetve, alig beszélve. A szobában a fiuk képe áll, Kettesié, akit évtizede nem láttak. Tudják róla, hogy író lett, hiszen a szomszédában lakó tanító gyakran mutogatja cikkeit a Megyei Hírlapban. Tudják róla, hogy már csak a temetésük napján érkezik újra a porós alföldi faluba.

— Fizetek! — süvöltötte Kettesi, integetni kezdett a pincérlány felé.

— Nyugalom, Kettesi úr, jövék — lépett oda sértetlen Marika felszolgáló, és előkapta kötevényéből a bortárcát. — Mi olyan sürgős?

— Utazom, Marika — ragyogott Kettesi. — Veszek egy házat, amely mindenhez közel van. Érti?

— Nem — mondta Marika. — Huszonöt nyolcvanat kérek.

Kettesi kivágtatott az utcára, hazafelé sietett a reggeli napsütésben. Ifjú volt és bizakodó. Még néhány perc, és életre rugdalja öreg Skoda gépkocsiját, elindul B. felé, már fényes délelőtt lesz, amikor rátalál a házra, a házra, amely mindenhez közel van, a szomszédos templomban lakik a siker, díszes oltárán állanak Kettesi könyvei, olvasók és kritikusok járulnak imádásukra, szerkesztők állnak sorba a kapunál, hogy akár csak egy lapot kaphassanak K. készülő kézírataiból, kékharsnyák ostromolják a kerítést.

Odébb (de még mindig közel K. házához) áll majd a posta, amelyik kizárólag Kettesi pénzügyeivel foglalkozik, átveszi a világot sarkából érkezett utalványokat, bankkötegeket, pénzeszákokat, valamint az ajándékokat.

Kettesi házával szemben (de nagyon közel hozzá!) áll a Közért, amely az egészség otthona; itt piroslik az új szív, amelyik hamarosan Kettesié lesz; az erek, amelyek koszorúzzák, ifjak és hajlékonyak, nyoma sincs rajtuk a meszesedésnek, a sikertelen élet okozta szűkületeknek, a lelkiismeretfurdalás fakasztotta bevérszeknek... Itt található Kettesi jövőbeni idegrendszere, amely érintetlen és tettekrekes, hiszen táncdalénekesek és sportolók agyának mintájára készült; itt lélegzik az új tüdő, amelyben egyáltalán nincs kátrány, a mozgása egyenletes és bőséges; itt várakozik az új gyomor, amely a vasat is elemeszi, a nyálkahártyája dús, mint az őserdő, s minden jó étkezés emléket gondosan megőrzi...

Közvetlen Kettesi háza megett (de nagyon közel hozzá!) lakik Edit, a szerelmes asszony, aki reggeltől reggelig várja, hogy férje meglátogassa a mozi épületében, s amikor Kettesi végre megérkezik, illatos fürdőt készít neki, meggyúrja a hátát, hatalmas vacsorát táal elébe, és ölébe ejtett kézzel gyönyörködik Kettesi zabálásában, aztán a frissen húzott, filmbéli ágyneműre hanyatlak, és kinyúlva várja nagytérmetű férjét...

— Mindenhez közel — suttogta Kettesi, és indított.

Az 5-ös műton, B.-től alig néhány kilométernyire, Kettesi kocsija megcsúszott, a Skoda felborult, bukfeneczeve vágódott az úmenti árokba...

Kettesi hörögve mászott ki a kocsiból. A volán összenyomta a mellkasát. Vért köpött, törött bordája átszúrta a zakóját.

Visszafelé botorkált az úton, az olajfoltig.

— Átkozott... Átkozott... — lihegte.

Előkotorta az öngyújtóját, a folt széléhez tartotta.

— Te átkozott fekete... Miért nem hagytad hogy mindenhez közel kerüljek?...

Fellobbant az apró, kékes láng, de rögtön kialudt.

— Győztél — zihálta Kettesi, vér toltult a szájába.

Megfordult, tántorogva elindult B. felé.

Összeesett. Érezte, hogy a forró beton lassan kihül a tenyere alatt. Arra gondolt, hogy hamarosan mindentől távol lesz...

BÓLYA PÉTER

Liebmann Béla fotóalbumából

Mascagni Szegeden

A Szegedi Szabadtéri Játékok régi nagy korszakának is kiemelkedő eseménye volt az első operabemutató, mely mindjárt világhírt is szerzett a szegedi vállalkozásnak. 1935. augusztus 10-én mutatták be a dóm előtti deszkákon Mascagni Parasztszület című operáját a Milánói Scala kitűnő művészeivel, a szerző vezényletével. Mascagni szegedi szereplése az érdeklődés középpontjába került. Hírek, riportok, fotográfiák számoltak be a maestro megérkezéséről, a városatyák fogadásáról, sétakocsikázásáról, színházbeli próbáiról, arról az aktusról, amikor koszorút helyezett el Dankó Pista szobránál, amint megtekintette a várost — s nem utolsósorban magáról a produkcióról.

Nyilván sokan emlékeznek még arra a forró sikerű estére, amikor felhangoztak a Parasztszület dallamai a téren. S bizonyára az itt közölt képek sokakban ébresztik fel a régi emlékeket. Mások számára pedig egy röpke bepillantást engednek a szegedi szabadtéri játékok történelmekönyvébe. Mindezt Liebmann Bélának, az éles szemű és mindenütt

jelenlevő fotósnak köszönhetjük, akinek archívuma ma már Szeged történelmi, művészeti, kulturális dokumentumainak kincsesháza. Innen válogattuk a Mascagni szegedi vendégeskedését megörökítő fényképeket.

